

European Network of Councils
for the Judiciary (ENCJ)

Réseau européen des Conseils
de la Justice (RECJ)

ПРЕВОД ОТ АНГЛИЙСКИ ЕЗИК!

Обществено доверие и имидж на правосъдието

Доклад на ЕМСС 2017-2018 г.

Съфинансиране по програма „Правосъдие“ на Европейския съюз

Доклад на ЕМСС – Проект „Обществено доверие и имидж на правосъдието“ 2017-2018,
приет на ОС в Лисабон, 1 юни 2018 г.

www.encj.eu

Съдържание

Въведение.....	3
ГЛАВА 1 Измерване и анализ на общественото доверие.....	9
ГЛАВА 2 Комуникационни стратегии.....	11
ГЛАВА 3 Комуникация с медиите, другите държавни власти, други юридически професии и други субекти с влияние.....	16
ГЛАВА 4 Институцията на говорителите.....	17
ГЛАВА 5 Обучение по комуникационни умения.....	20
ГЛАВА 6 Социални медии, блогове, видео блогове, сайтове.....	20
ГЛАВА 7 Марка и дизайн.....	23
ГЛАВА 8 Протоколи за действие при кризи.....	25
ГЛАВА 9 Аудио-визуално записване в съдебните зали и на заседанията на съдебните съвети.....	27
ГЛАВА 10 Процедури за защита на независимостта на съдебната власт и на отделните съдии и прокурор.....	29
ГЛАВА 11 Достигане до широката общественост.....	32
ГЛАВА 12 Основни препоръки и изводи.....	34
Списък с приложения.....	38

Настоящата публикация е изготвена с финансовата подкрепа на Програма „Правосъдие“ на Европейския съюз. Отговорност за съдържанието на публикацията носи единствено Европейската мрежа на съдебните съвети и по никакъв начин не може да се счита, че тя отразява мнението на Европейската комисия.

ВЪВЕДЕНИЕ

Предисловие

В отговор на заглавието на проекта "Общественото доверие и имидж на правосъдието" основната цел на екипа по проекта беше да се съсредоточи върху важното значение на комуникацията чрез и от съдебната система.

Екипът по проекта е на мнение, че за целите на този проект общественото доверие трябва да се анализира повече от гледната точка на това как да се подобри и надгради имиджът на съдебната власт посредством комуникация в писмена и устна форма.

Що се отнася до измерването на доверието на обществеността проектните екипи препоръчват използването на количествени и качествени изследвания поне на всеки три години, като се определят съответните заинтересовани страни и се идентифицират лицата и органите, към които да бъде насочена комуникацията от страна на съдебната власт, за да повлияят на общественото доверие.

1) Описание на темата

Прозрачната, отговорна и почтена съдебна система е една от предпоставките за правилното функциониране на върховенството на закона и правото на справедлив, навременен и ефективен съдебен процес от независим и безпристрастен съд, създаден със закон. ЕМСС е наясно с това, така че в своя Стратегически план за периода 2018-2021 г. ЕМСС отново (като част от темите) подчертава, че *„светите на съдебната власт и сходните независими органи, с цел поддържане на върховенството на закона, трябва да направят всичко възможно, за да гарантират поддържането на отворена и прозрачна правосъдна система.“*¹ В този смисъл, отворената и прозрачна съдебна система е още една предпоставка за установяване и поддържане на общественото доверие в правосъдието, което е основен елемент на легитимността на съдебната власт.

ЕМСС отбелязва (според последните проучвания на обществено доверие, изготвени в контекста на Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието за 2017 г.), че ниското обществено доверие в съдебната система все още е проблем, докато въздействието на медиите върху решенията на съдиите се увеличава и е голямо в повечето страни (според проучването от 2016 г. сред съдиите относно тяхната независимост).

По тази причина ЕМСС е определила като една от стратегическите си цели за периода 2018-2021 г. да насърчава разбирането и зачитането на съдебната независимост. ЕМСС

¹Стратегически план на ЕМСС 2018-2021, стр.2

https://www.encj.eu/images/stories/pdf/GA/Paris/encj_4_year_plan_2018_2021_adopted_ga_2017.pdf

вярва, че проактивният (обучителен) подход от страна на самата съдебна система е необходим в това отношение и ще бъде приоритетна тема за ЕМСС.

Горепосоченото убеди ЕМСС да идентифицира в работния си план за 2017/2018² необходимостта от проект, който да бъде продължение на работата, извършена от три предходни проектни екипа, работили по темите за общественото доверие и отношенията между съдебната власт, медиите и обществото.

Въпросът за отношенията между съдебните системи и медиите, заедно с общественото доверие в правосъдието, като необходима предпоставка за ефективното върховенство на закона, не е нов. Съдебните системи, представителите на юридическите професии и широката общественост / медиите (практически по целия свят) обсъждат темата от известно време насам.³

Обща тенденция в по-голямата част от заключенията (както международни, така и национални) по този въпрос е, че съдебната власт трябва да поддържа добри, регулярни и открити контакти с медиите и обществеността, и че това е един от основните стълбове на общественото доверие в правосъдието.

Правосъдието, обществото и медиите също са тема от специален интерес за ЕМСС, тъй като всички европейски органи на съдебната власт са изправени пред сходни предизвикателства в тази област. Европейската съдебна власт е /е била критикувана, че не е прозрачна и че не е актуална и е изолирана. В същото време, обаче, на съдебната власт ѝ липсва глас в общественения дебат, защото е съществувало убеждението, че съдебната власт трябва да комуникира с обществото единствено чрез своите решения. Дали това все още е правилният подход, *особено ако медиите дезинформират обществеността*, беше фокусът на Екипа по проекта на ЕМСС по въпросите на правосъдието, обществото и медиите - 2011/2012 г. Обществото има право да бъде коректно информирано за функционирането на съдебната власт и съдебната система.⁴

² https://www.encj.eu/images/stories/pdf/GA/Paris/encj_work_plan_2017_2018.pdf

³ Някои статии от вестници и други интернет страници:

Прозрачност на съдебната власт и отговорност на медиите: <http://birn.eu.com/programmes/transparency-of-judiciary-and-responsibility-of-media/>

Официалната интернет страница на съдебната власт в Масачузетс – Комисия Съдебна власт – медиите: <http://www.mass.gov/courts/court-info/commissions-and-committees/judiciary-media-committee.html>

Съдебната власт и медиите в Нидерландия: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/The-Judiciary-and-the-Media-in-the-Netherlands.pdf>

Взаимоотношения между съдебната власт и медиите: <http://lawcenter.birzeit.edu/lawcenter/en/2012-10-31-07-50-52/389-Relationship%20between%20Judiciary%20and%20Media%20>

Служебните взаимоотношения между съдиите и новинарските медиите от Джеймс Маклафлин: <https://www.rcfp.org/secret-justice-judicial-speech/working-relationship-between-judges-and-news-media>

Дискусионен документ от кръгла маса за върховни съдии на Образователния институт на Общността на нациите за „медиите и съдебната власт в демократичния процес“: <http://cjei.org/publications/kaiser.html>

The Express Tribune, Съдебната власт и медиите: <https://tribune.com.pk/story/472239/judiciary-and-media/>

Справедлив процес, съдебна власт и медиите: Необходимост от баланс, от A Gowri Nair & Saipoora, Училище за правни науки, CUSAT: <https://www.lawctopus.com/academike/fair-trial-judiciary-media-need-balance/>

Медиите и съдебна власт, Дасу Кришанамуурту: <http://www.thehoot.org/media-watch/law-and-policy/media-and-judiciary-2298>

⁴ Доклад на ЕМСС относно правосъдие, общество и медиите 2011-2012, стр. 2:

https://www.encj.eu/images/stories/pdf/GA/Dublin/encj_report_justice_society_media_def.pdf

Въпросът за общественото доверие и нормалните взаимоотношения между съдебната власт, обществото и медиите са един от приоритети на политиките на ЕМСС, многократно декларирани в приетите препоръки, декларации и резолюции⁵.

Като разглежда тези въпроси, настоящият окончателен доклад се фокусира върху някои теми (подтеми), разгледани в отделните глави.

2) Цели

ЕМСС изразява желание настоящият проект, наречен "Обществено доверие и имидж на правосъдието", да разгледа различните аспекти на общественото доверие и имиджа на правосъдието и да определи мерките, които могат да бъдат взети от съветите на съдебната власт и другите съдебни органи за да се подобрят същите.

Основната цел на проекта е да се идентифицират най-добрите практики в областта на комуникацията, за да се подобрят общественото доверие и имиджа на съдебната власт, включително и комуникацията с другите клонове на властта.

Проектът не установява минимални стандарти, поради което няма да оценява съответствието на националните съдебни системи с препоръките, предложени от екипа по проекта.

В работния план са предложени следните дейности на проекта:

- проучване на начините, по които може да се подобри имиджа на правосъдието и да се повлияе на общественото доверие, да се изработи общ план за действие, който да може да се използва от националните съдебни органи;
- насърчаване разработването на ключово послание за съдебните свети, базирано на основни ценности (независимост, прозрачност, отчетност, ефективност / професионализъм / качество, почтеност, уважение към ползвателите на съдилищата);
- очертаване и идентифициране на добрите практики в дейностите за осведомяване в съдебната сфера;
- проучване на отношенията с медиите като цяло и актуализиране на доклада на ЕМСС от 2012 г. относно правосъдието, обществото и медиите, особено по отношение на ролята на съветите на съдебната власт.

Проектът също има за цел да провери как са изпълнени основните препоръки, които могат да бъдат извлечени от изследванията, проведени от екипа на проекта "Правосъдие, общество и медии".

Тези препоръки са:

---

⁵Препратки към предишни дейности на ЕМСС и други международни органи, свързани с тази тема могат да се намерят в приложение 1.

1. Всички държави трябва да разработят и използват система от съдебни говорители под формата на съдии за връзка с медиите и съветници по комуникация, които трябва да имат задълбочени познания за съдебната система, да информират обществеността на разбираем език и да притежават социални и медийни умения.
2. Аудио и видео записването може да бъде разрешено в съдебните зали, ако са предприети специални мерки за защита на неслужебните лица от заснемане и наличието на система за контрол от страна на съдията за прекратяване на заснемането, когато е необходимо.
3. Препоръчва се да се дадат ясни насоки относно това кога използването на смарт телефони и други комуникационни устройства е разрешено, кога не е и каква е процедурата в случай на нарушение.
4. Социалните медии биха могли да бъдат от полза за съдилищата или съдебните органи в тяхната комуникация. Препоръчва се да се разработи стратегия, включваща целеви групи и цели за използването на всяка социална медия.
5. Съдебната система във всяка страна трябва да има уебсайт, за който да отговаря Съдебния съвет или Съдебната администрация. Всеки съд трябва да разполага със собствен сайт на уебстраницата на съдебната власт. Тези уебсайтове трябва да съдържат информация за професионалната общественост, пресата и широката общественост и да съдържат база данни със съдебни решения, свободно достъпни за обществеността.
6. Съществува необходимост от регулиране на отношенията между съдебната власт и медиите. Препоръчва се въвеждането на набор от указания за пресата, независимо дали те се прилагат със закон или като (морално или неюридически) обвързващ протокол. Те никога не могат да противоречат на съществуващите правни ограничения. Насоките за пресата трябва да са част от национален стратегически план с цикъл на планиране и отчитане на комуникацията с медиите и обществото. Насоките за пресата трябва да изясняват различните цели и интереси на съдебната власт и медиите. Те трябва да посочват какво могат да очакват медиите от служителите в съдилищата и как съдилищата трябва да отговарят на нуждите на медиите преди, по време и след съдебния процес.
7. Всички държави се насърчават да разработят проактивен медиен подход. Този подход трябва да се съсредоточи върху отделни съдебни дела, както и върху цялата съдебна система.

3) Резултати

За проекта: доклад, идентифициращ общи въпроси и възможни решения по изброените теми, които могат да бъдат използвани от съветите на съдебната власт и други национални съдебни органи при оценката на техните методи за комуникация или стратегии за планиране или реформи.

За съдебните системи:

- Непосредствени резултати: да се разширят познанията за това какви действия да се предприемат за повишаване на общественото доверие и за подобряване имиджа на съдебната система;
- Средносрочни резултати: подобрен обществен имидж на съдебната власт и по-добро разбиране на ролята на съдебната власт от страна на журналистите и обществото като цяло;
- Дългосрочни резултати: по-високо ниво на доверие в съдебната власт и в институциите като цяло.

4) Методология

- Изследване и обобщаване на всяка релевантна информация за предишни подходи към този въпрос;
- Събиране на съответна информация чрез въпросник, адресиран до съветите на съдебната власт, представявани в екипа по проекта, както и до други членове и наблюдатели на ЕМСС;
- Обсъждане и анализиране на събраната информация по време на няколко срещи;
- Изготвяне на доклад за съвместни констатации, най-добри практики и възможни препоръки;
- Представяне на доклада пред Общото събрание.

Страните, отговорили на въпросника са следните: Албания, Австрия, Белгия, България, Хърватия, Дания, Англия и Уелс, Финландия, Германия, Гърция, Унгария, Италия, Латвия, Литва, Черна гора, Нидерландия, Северна Ирландия, Норвегия, Полша, Португалия, Румъния, Шотландия, Сърбия, Словакия, Словения, Испания.

5) Структура на доклада

Докладът се състои от уводна част и 13 глави, както следва:

- 1. Измерване и анализ на общественото доверие
- 2. Комуникационни стратегии
- 3. Инструменти за комуникация с медиите, другите държавни власти и други правни професии (адвокати) и тези, които са считани за най-влиятелните участници по отношение на насърчаването на общественото доверие и имиджа на правосъдието
- 4. Институцията на говорителя(ите) от името на съдебната власт
- 5. Обучение по комуникационни умения за всеки, който има връзка с обществеността в съдебната система

- 6. Социални медии, блогове, видео блогове, сайтове
- 7. Стойност на марката и дизайн
- 8. Правила (протоколи за действие) за комуникация при кризи
- 9. Аудиовизуален запис на съдебните заседания и заседанията на съдебните съвети
- 10. Процедури за защита на независимостта на съдебната система
- 11. Достигане до широката общественост - примери за най-добри практики
- 12. Бъдещи проекти, основни препоръки, изводи

Главите съдържат релевантна информация въз основа на отговорите на въпросника, примери за най-добри практики и препоръки.

Докладът има 6 приложения.

Приложение 1 Преглед на източниците на ЕМСС, европейски и международни източници по темата за общественото доверие

Приложение 2 Преглед на различните видове комуникационни стратегии

Приложение 3 Въпросник на ЕМСС на тема „Обществено довери и имидж на съдебната власт“

Приложение 4 Преглед на основни послания на националните съдебни съвети /съдебни системи

Приложение 5 Профил на съдията, отговарящ за медиите, в Нидерландия

Приложение 6 Преглед на участващите членове и наблюдатели на ЕМСС

ГЛАВА 1

Измерване и анализ на общественото доверие

1. Обществено доверие

Обществено доверие е предпоставка за независимостта на националната съдебната власт. Обществено доверие в европейските съдебни системи се различава значително между отделните държави⁶. Това обстоятелство не може да се разглежда отделно от общите различия - между обществата с високо доверие, главно в северозападната част на Европа, и обществата с ниско доверие, главно на юг и на изток. Причините за тези различия са исторически, социални и икономически.

Не са налични достатъчно данни да се направи заключение, че общественото доверие в съдебната власт в Европа намалява. В три четвърти от страните нивата на общественото доверие към съдебната власт са по-високи, отколкото към другите власти.⁷ Изследванията в някои страни обаче, както и неофициални данни, сочат, че общественото доверие в съдебната власт е загубило стабилност. Това даде възможност за поява на законодателство, неформални мерки и медийни атаки, засягащи независимостта на съдебната власт в редица страни. В случая с Полша, Европейската комисия дори заяви, че съществува явен риск от сериозно нарушаване на принципите на правовата държава.⁸ Екипът на проекта е обезпокоен от това развитие и счита, че повишаването или стабилизирането на общественото доверие е приоритет за съдебната система.

2. Изследване на общественото доверие

При горепосочените условия, проектният екип подчертава необходимостта от структуриран подход към изследването и анализа на общественото доверие в съдебната власт. Повечето държави провеждат периодични проучвания, измерващи доверието в съдебната система сред заинтересованите страни⁹. Почти навсякъде тези проучвания се допълват от медиен мониторинг и лични разговори.¹⁰

Добра практика: Нидерландия

На всеки четири месеца Нидерландският съдебен съвет докладва за случващото се с общественото доверие, настроенията в социалните и официалните медии, уеб данните и често задаваните въпроси и оплаквания. Съдебната система прави проучване посредством въпросник на всеки три години, като се измерват всички компоненти, допринасящи за доверието на обществото сред всички заинтересовани групи: широка общественост, ползватели на съдебни услуги, прокурори, адвокати, журналисти, депутати, учени, политици и представители на обществеността, социални и неправителствени организации. Докладите и резултатите от проучването се

⁶ Въпросник, в. 3

⁷ Въпросник, в. 4

⁸ Прессъобщение на ЕК, 20 декември, 2017

⁹ Въпросник, в.2

¹⁰ Въпросник, в.1

предоставят на членовете на съдебния съвет, председателите на съдилища, съдиите за връзка с медиите и служителите, които отговарят за комуникацията.

Съществуват огромни различия между държавите по отношение на честотата и качеството на проучванията. Периодичните проучвания могат да установят тенденции и да насочат към събития, които влияят върху общественото доверие. Определянето на начин на действие е по-важно от абсолютните числа. *Поради това, работната група препоръчва извършването на проучвания на общественото доверие в страните членки и страните наблюдатели на ЕМСС най-малко на всеки три години.*

При извършването на тези проучвания трябва да се има предвид, че общественото доверие е неравномерно разпределено между заинтересованите страни. Важно е да се определят основните заинтересовани страни, които влияят върху доверието в съдебната система, преди да се извърши проучването. *Ако е възможно, проучванията трябва да правят разграничение между всички заинтересовани страни и най-малкото - между широката общественост, юристи, съдии и съдебни служители.* Това ще позволи по-целенасочени и, следователно, по-ефикасни и икономически ефективни действия за подобряване на общественото доверие.

Важно е съдебната система *да проследява количествените проучвания посредством качествени изследвания*, например чрез организиране на кръгли маси, фокус групи или официални консултации с основните групи заинтересовани страни. Това осигурява обратна връзка, която ще обясни някои от резултатите от проучването и ще даде насоки как да се подобри доверието сред тези заинтересовани страни.

Екипът на проекта подчертава, че в почти всички държави са налице данни относно общественото доверие - от европейски, правителствени или независими научни изследвания. В съчетание с медиен мониторинг, лични разговори и кръгли маси, това може да осигури, бързо и на ниска цена, отправна точка за по-структуриран подход към анализа на общественото доверие в съдебната система. Работната група предлага на съдебните власти да *публикуват проучвания за общественото доверие*. Това ще даде принос към дебата за ролята на съдебната власт в обществото и може да предостави ценна информация и мнения на заинтересованите страни.

3. Анализ на тенденциите в общественото доверие

През последните няколко години постепенно стана ясно, че общественото доверие в съдебната система не се определя само от начина, по който функционират съдилищата, но и от начина, по който съдебната система комуникира. Подобряването на общественото доверие чрез по-стратегически начин за комуникация с обществеността и други заинтересовани страни е обхванат на проектния екип. Въпреки че три четвърти от членовете на ЕМСС и наблюдателите са приели някаква форма на комуникационна стратегия, само една на всеки три от тези стратегии до голяма степен се основава на резултатите от проучвания, други изследвания или систематичен мониторинг¹¹.

---

¹¹ Въпросник, в.7, 8.

Добра практика: Норвегия

Норвежката съдебна администрация описва причините за високото ниво на доверие в съдебната система и анализира връзките с медиите и използването на социалните медии, които допринасят за това. Администрацията е стигнала до извода, че поддържането на доверие изисква прозрачност и непрекъснат диалог. От това заключение на администрацията са изведени принципите на комуникационната стратегия: възможно най-голяма прозрачност, добри услуги за медиите и обществото, всеки съд и съдия трябва да даде своя принос, допълнено от извънсъдебни дейности за обществото.

Екипът на проекта препоръчва на съдебните власти да обсъдят данни и тенденции, за да достигнат до заключенията относно най-важните, конкретни фактори, които влияят върху общественото доверие. Екипът на проекта също предлага медийния мониторинг да се използва не само като обобщение на съответната информация, свързана със съдебната система. Най-важната цел на медийния мониторинг е да се оценят и определят тенденциите, свързани с информацията, публикувана или дискутирана в медиите, за да се оценят и анализират положителното и отрицателното отразяване на съдебната власт в пресата, и да се отговори на повтарящи се въпроси. По този начин може да се достигне до няколко общи принципа, които могат да формират комуникационната стратегия. В светлината на тези заключения екипът на проекта приканва съдебната система да приеме цялостна комуникационна стратегия или да преразгледа и разшири съществуващите комуникационни стратегии като приоритетен въпрос.

ГЛАВА 2

Комуникационни стратегии

Комуникацията зависи повече от получателя, отколкото от изпращача на посланието. С други думи – от значение е не посланието, а това, което се чува. Дори в Европейския съюз политиката, икономиката и социалните ценности се различават значително между отделните европейски държави, засягайки имиджа на съдебната власт. По тази причина екипът на проекта смята, че няма да е полезно да се препоръча конкретен план за комуникационна стратегия или основно послание, а по-скоро екипът на проекта ще опише най-важните изисквания за съдържанието и формата на такава комуникационна стратегия, ще предостави модел и ще прецени основните рискове.

1. Изисквания

Следвайки основната препоръка № 7 от 2012 г. от доклада на ЕМСС относно "Правосъдие, общество и медии", която насърчава страните да разработят проактивен медиен подход, съсредоточен върху отделни съдебни дела, както и върху цялата съдебна система, екипът по проекта попита участниците в проекта колко от тях имат комуникационна стратегия. По-голямата част от държавите отговориха положително¹²,

¹² Въпросник, в. 8.

но 60% от членовете и наблюдателите на ЕМСС понастоящем работят с неадекватна стратегия, както е посочено по-нататък¹³.

Ето защо, в случаите, когато съветите разработват стратегия или актуализират съществуващата, съдебната власт може да използва стратегии и практики, които са били разработени в областта на връзките с обществеността и маркетинга и са били използвани от компании, политици и активисти. Същевременно, обаче, съдебната власт съществено се различава от другите участници; тя не се стреми да максимизира власт, да продава продукти или да влияе на промяната. На първо, и най-важно, място е комуникационната стратегия по всяко време да отразява основните ценности на съдебната система: независимост, безпристрастност и професионализъм. Според на проектния екип това означава, че *всяко съобщение от съдебната система трябва да бъде основано на факти, прозрачно и неконфликтно*.

На второ място, *възможно най-голяма част от съдебната организация трябва да одобри интегрирана комуникационна стратегия* и да участва в нейното изпълнение. При по-голямата част от членовете и наблюдателите на ЕМСС това все още не е така¹⁴. Когато естеството на съдебната система не позволява напълно интегрирана стратегия, например поради факта, че някои организации не са представени в съдебния съвет, комуникационните действия и посланията могат да бъдат споделяни на неформална основа.

На трето място, *комуникационната стратегия трябва да се прилага не само за членовете на съдебния съвет, председателите на съдилищата и техните говорители като официални представители на съдебната власт, но и към всеки един съдия и служител*. Съществува силна връзка между прозрачността при управлението на делата и съдебните решения и общественото доверие в съдебната система. Комуникационната стратегия трябва да се отнася за предоставянето на услуги за ползвателите и поведението на съдиите в съдебните заседания. Доверието в институциите се изгражда чрез доверие в личности. Следователно случаите и слухове за корупция са една от основните причини за липсата на обществено доверие в съдебната система.

2. Съдържание

Екипът на проекта разграничи четири типа комуникационни стратегии:

- 1) бавна: Спонтанен имидж “Юридическа коректност в комуникацията, но незабелязани” *“Legal in communication, yet un-noticed”*;
- 2) средна: Изграден имидж “Всеки трябва да може да наблюдава дейността на Съдебните съвети”
- 3) интензивна: Имидж „Push-type“ - “Всеки трябва да е информиран как работим и какви решения взимаме”;
- 4) интензивно: Имидж „Pull-type“ - “Нека въведем теми и да образуваме общественото мнение”.

---

¹³ Въпросник, в. 12.

¹⁴ Въпросник, в. 10, 11

Екипът на проекта стига до заключението, че в съвременните обстоятелства *първият и вторият вид стратегия, които по същество са ограничени до отваряне към външния свят, са неадекватни* и с течение на времето рискуват още по-сериозен спад в общественото доверие. И все пак 60% от членовете и наблюдателите на ENCJ понастоящем работят с неадекватна стратегия¹⁵.

Добра практика: България

България е приела широка, добре документирана и интегрирана комуникационна стратегия за съдебните органи през 2014 г. Стратегията включва методите, използвани за разработване на стратегията, ключовите принципи и ключовите подходи за всеки от съдебните органи. Тя включва и конкретни действия, чрез които може да се измери напредъкът по изпълнението на стратегията.

Кой от интензивните видове комуникационна стратегия е за предпочитане зависи най-вече от ситуацията на съдебната власт в конкретната държава. Като цяло може да се каже, че е необходима по-интензивна стратегия, ако общественото доверие в съдебната система е под средното, намаляващо или нестабилно. Когато ситуацията в съдебната система е подложена на промяна, ще има нужда и от промяна на стратегията.

3. Стратегия - модел

Всяка комуникационна стратегия трябва да бъде добре обоснована, ясна, приемлива и реалистична. Какво означава това на практика?

Както бе подчертано по-горе от екипа на проекта, комуникационната стратегия трябва да се основава на резултатите от количествените и качествените изследвания на общественото доверие и на анализа на съществуващите комуникационни политики. Първият раздел на стратегията трябва да бъде посветен на този анализ.

Втората част от стратегията трябва да се отнася за принципите на комуникация и стратегическите цели. От решаващо значение е тези цели да определят ясни приоритети и да бъдат формулирани на разбираем език. Стратегията за комуникация не може да бъде определена от съдебния съвет или председателите на съдилищата, а трябва да бъде широко *приета* от съдиите и другите съдебни служители. Тъй като комуникацията е отговорност на всеки отделен съдия, той трябва да участва в изготвянето и прилагането на комуникационната стратегия. Успешната външна комуникация започва отвътре.

Третата част на стратегията може да включва комуникационен план с ключови послания, инструменти, протоколи и възможни дейности. Целите и дейностите на комуникацията трябва да бъдат *реалистични*. Следователно в този раздел трябва да бъдат посочени подробно финансовите и човешките ресурси, необходими за

---

¹⁵ Въпросник, в. 11, 12.

изпълнението на стратегията. Понастоящем над 60% от членовете и наблюдателите на ЕМСС нямат бюджет и много малко от тях са определили персонал за комуникация¹⁶. Проектният екип ще предостави примери и добри практики относно комуникационните инструменти и организацията на комуникацията по-нататък в настоящия доклад.

Четвъртият и последен раздел трябва да съдържа механизъм за мониторинг и оценка на комуникационната стратегия. Съдебната власт може да избере редица ключови показатели за ефективността, които могат да се измерват на редовни интервали от време. Ако е възможно, тези показатели трябва да показват ефекта от комуникациите; все пак, резултатите от комуникацията са по-лесни за количествено определяне и измерване и това би била една разумна алтернатива. Създаването на механизъм за оценка въз основа на тези показатели ще позволи на съдебната система да адаптира стратегията, ако ситуацията се промени или резултатите не са достатъчни по отношение на поставените цели.

В обобщение, работната група препоръчва изработване на комуникационна стратегия в четири раздела:

- 1. Анализ на имиджа и комуникациите на съдебната власт*
- 2. Принципи и цели на комуникацията*
- 3. Планиране на комуникацията и ресурси*
- 4. Мониторинг и оценка*

Понякога комуникационната стратегия е подробен документ от много страници. Работната група счита, че основните точки от комуникационната стратегия трябва да бъдат обобщени в кратко представяне в не повече от 10 слайда.

4. Стратегически рискове

Комуникационните стратегии от интензивен тип не са без рискове за съдебната власт. Когато независимостта на съдебната власт е застрашена и съдебните институции или отделните съдии са подложени на атака, има разбираемо желание да бързат да се защитят. Съдебните съвети играят и трябва да играят важна роля в тази защита. Често пъти тя се изразява в съобщаването на принципите на върховенството на закона и необходимостта от независимост на съдебната власт и съдиите, която произтича от тези принципи. Това е един от основните рискове, защото се вписва точно в описанието на елитарни, с добри връзки, дистанцирани или явно корумпирани съдии, които при никакви обстоятелства не желаят да се откажат от привилегированото си положение. С други думи, подобна комуникация може да засили атаките срещу съдебната система.

Този риск може да бъде смекчен като за основа на комуникация се използва гледната точка на широката общественост, а не на съдебната власт; информирайки от гледната точка, че това което е атакувано в действителност са по-скоро правата на гражданите, а не правата на съдиите. Съдебната независимост е социално благо, а не на отделните съдии. Екипът на проекта счита, че комуникацията на съдебната власт не трябва да представлява обяснение на правния принцип, а

¹⁶ Въпросник, в. 18.20

призив за споделени ценности като начало на непрекъснат диалог. В своите съобщения съдебната власт трябва да покаже съпричастност към емоциите и мнението на широката общественост и да обясни на гражданите защо е в техен собствен интерес да могат да се явят пред независим и безпристрастен съдия.

5. Основни послания

Работният план предлага като една от дейностите на проекта насърчаването на разработването на ключово послание за съветите базирано на основни ценности (независимост, прозрачност, отчетност, ефективност / професионализъм / качество, почтеност, уважение към ползвателите на съдебни услуги) и както беше посочено по-горе, комуникационната стратегия преди всичко трябва винаги да отразява основните ценности на съдебната система¹⁷.

Повечето от интервюираните държави¹⁸ имат ключови послания, свързани с основните ценности на съдебната власт. Като анализираме отговорите се налага изводът, че е трудно да се препоръча едно ключово послание, което да е подходящо за всички съдебни системи в Европейския съюз. Вместо това екипът на проекта препоръчва *да се разработи основно послание, като се вземе предвид средата във всяка една държава и около него да се изгради комуникационната стратегия.*

Следва да бъдат взети под внимание някои *критерии*. Единият е съдебната система да се разглежда чрез очите на обществото, защото посланието не е за самата съдебна система, а за обществото като цяло. Друг критерий е да се отговори на някои проблеми, включително и защо има нужда от независими съдилища, върховенство на закона и т.н., като се вземат предвид интересите на широката общественост и се разглеждат различни въпроси за определен период от време.

Следва да се има предвид, обаче, разликата между основното послание "преведено" на езика на "потребителя" и някои въпроси/теми/идеи/послания за изграждане на доверие (например защо един съдия не може да бъде освободен от работа в държава, в която нивото на безработица е много високо), които могат да бъдат използвани от различни държави в зависимост от техните нужди. Ключовото послание е чадър за други теми, свързани със съдебната система. То би могло да бъде включено в клетвата на съдиите, или поне, клетвата при постъпване може да се счита за отправна точка при разработването на основно послание. Другите критерии са дължината, краткостта и разбираемостта на посланието. Основното послание трябва да бъде кратко и написано на ясен език, защото абстрактните понятия не се разбират от широката общественост. То следва да бъде разработено чрез използване на качествени изследвания и качествени групи.

Приложение 5 съдържа списък с примери, извлечени от отговорите на Въпросника, за да се помогне на съдебните съвети да намират и одобряват подходящи послания в съответствие с техните принципи, спецификата на съдебната система и др.

¹⁷ Вж. раздел 1 на тази глава, относно изискванията.

¹⁸ Въпросник, в. 38.

ГЛАВА 3

Комуникация с медиите, другите държавни власти, други юридически професии и други субекти с влияние

1. Проследяване

В продължение на доклада от 2012 г. на тема "Правосъдие, общество и медии"¹⁹, 80 на сто от страните, попълнили въпросника, отговориха, че имат насоки по отношение на пресата/ протоколи за действие/ други инструменти за комуникация с медиите, при изготвянето на които се консултират медиите.²⁰ Екипът на проекта подкрепя препоръката на предходния проект за разработване на подобни насоки в държавите, които все още няма такива.

2. Изграждане на доверие в институциите като цяло, инструменти за комуникация с други клонове на властта

Както се вижда от отговорите, свързани с измерването на общественото доверие²¹, в държавите с по-ниско доверие в съдебната власт (въпреки че обикновено е по-високо в сравнение с други отрасли на властта), се наблюдава също и ниско ниво на доверие в институциите като цяло, докато в страните с високо доверие в съдебната система, институциите обикновено се считат за много надеждни. Трудно е, ако не и невъзможно, да се увеличи значително доверието в съдебната власт, без да се повишава общественото доверие в институциите като цяло.

Пет държави отговориха, че разполагат с официални инструменти за комуникация с другите клонове на властта, докато повечето страни дадоха отрицателен отговор²². И в двете категории респонденти има държави с високо и ниско ниво на обществено доверие. Във всеки случай, като се има предвид опитът на някои посткомунистически страни, в които степента на доверие в институциите е като цяло ниска и обективната независимост на съдебната власт наскоро бе оспорена от другите власти и може би като превантивна мярка в други държави, *екипът на проекта препоръчва въвеждането на набор от насоки*. Освен това, като друг аргумент в полза на такива насоки е това, че политиките могат да окажат отрицателно влияние върху общественото доверие и имиджа на правосъдието, како може да се заключи от отговорите, свързани с най-влиятелните участници в това отношение²³.

Как да се изготвят такива насоки ще представлява тема на друг проект или

¹⁹ Основна препоръка № 6. – „Необходимо е регулиране на отношенията между съдебната власт и медиите. Препоръчва се въвеждането на набор от указания за пресата, независимо дали те се прилагат със закон или като (морално или неюридически) обвързващ протокол. Те никога не могат да противоречат на съществуващите правни ограничения. Насоките за пресата трябва да са част от национален стратегически план с цикъл на планиране и отчитане на комуникацията с медиите и обществото. Насоките за пресата трябва да изясняват различните цели и интереси на съдебната власт и медиите. Те трябва да посочват какво могат да очакват медиите от служителите в съдилищата и как съдилищата трябва да отговарят на нуждите на медиите преди, по време и след съдебния процес.“

²⁰ Въпросник, в. 13 и 14.

²¹ Въпросник, в. 3 и 4.

²² Въпросник, в. 14.

²³ Въпросник, в. 36.

продължение на настоящия през следващата година, както е посочено в последната глава.

3. Ръководства с най-добри практики (за комуникация) с други юридически професии

Пет държави отговориха положително и на този въпрос, както и по отношение на насоките за другите клонове на властта ²⁴. Предвид значимостта на комуникацията с други юридически професии, особено с адвокатите, и влиянието, което те могат да упражняват върху общественото доверие и имиджа на правосъдието, екипът на проекта препоръчва изготвянето на такива насоки като се използват качествени групи, включващи съдии / прокурори и застъпници. Как да се разработват и прилагат такива насоки може да бъде тема на друг проект, както е посочено в последната глава.

4. Протоколи (за комуникация) с тези, които са считани за най-влиятелните участници по отношение на насърчаването на общественото доверие и имиджа на правосъдието

Най-влиятелните участници са онези, които са готови да отговорят дори и при много тежки или чувствителни ситуации. Както посочват резултатите от въпросника ²⁵, те могат да бъдат политици, репортери, някои съдии / прокурори, добре известни в социалните медии, преподаватели по право и др. Съдебната система трябва да идентифицира механизми, които могат да повлияят на широката общественост и особено на лицата, които сами по себе си могат да повлияят на широката общественост. Неправилната информация може да се движи бързо и може да се превърне в новина, която сериозно да засегне общественото доверие в съдебната система. В такива случаи въздействието на отрицателното влияние трябва да бъде измерено и анализирано. Коректна информация, предоставена бързо и коректно на заинтересованите страни, защитава информацията и общото послание, изпратено към обществеността. Трябва да се има предвид понятието за "брандиране на правосъдието", тъй като изпращането на послание към обществеността по подходящ начин е начин за натрупване на доверие.

Екипът на проекта препоръчва на съветите да разработват подобни протоколи за действие, а начинът за разработването им, следва да бъде разгледан в бъдещ проект.

ГЛАВА 4

Институцията на говорителите

1. Проследяване

Докладът на ЕМСС от 2012 г. относно правосъдието, обществото и медиите, особено по отношение на ролята на съветите на съдебната власт, препоръчва всички страни да разработят и използват система от съдебни говорители под формата на съдии, отговарящи за медиите, и съветници по комуникацията, които трябва да имат задълбочени познания относно съдебната система, как да се информира

²⁴ Въпросник, в. 14.

²⁵ Въпросник, в. 36.

обществеността на разбираем език и които да притежават социални и медийни умения. Проследявайки тази препоръка, екипът по проекта попита респондентите за прилагането на препоръката, като 15 отговорили имат говорители на ниво съвет, 18 - на ниво съдилища, 11 - на ниво прокуратури, 4 - на ниво институти за обучение на съдии, прокурори и съдебни служители и 3 - на ниво съдебен инспекторат. Има държави, в които комуникацията на съдебния съвет се осигурява от отдела за комуникация на Върховния съд, такива, в които това е задача на председателя на съвета, други, в които информацията се предава от пресслужбите чрез кабинета на председателя, или такива, в които говорителят може да бъде председател на съд или старши прокурор или съдия, отговарящ за пресата, назначен от тези водещи фигури²⁶.

Съгласно отговорите, в 11 държави говорителят е професионалист в областта на комуникацията, докато в 15 останали страни той или тя е съдия/прокурор, който е преминал обучение в областта на комуникацията, (в някои държави говорителят може да бъде както професионалист в областта на комуникацията, така и съдия или прокурор). Само в 2 страни съдията или прокурорът отговаря единствено за тази дейност, докато в останалите той/тя съчетава и двете дейности.

Тринадесет членове на мрежата имат специализирани отдели за комуникация в съдебния съвет, 14 в съдилищата, 5 в прокуратурите, 4 в институтите за обучение, 3 в инспекторатите, 5 в други органи (Министерство на правосъдието, Национална съдебна администрация). В случая на Министерството на правосъдието съществуват два такива отдела, тъй като информацията, която трябва да бъде съобщена, е с различен характер. Има информация, която министерството, като представител на изпълнителната власт, иска да съобщи, има информация, с политически характер, а също и информация, насочена към съдебната система. Понякога границата е много чувствителна и тънка и е трудно да се направи разлика между вида на информацията, за да се осъществи правилната комуникация в подобни ситуации. Ето защо отделът, отговарящ за съдебната власт, е определен да се занимава с подобни въпроси (Германия).

2. Кой трябва да бъде говорител

Съществува разлика между съдия/прокурор, отговарящ за връзките с медиите, и говорител. Говорителят може да бъде професионалист в сферата на комуникацията, или съдия, респективно прокурор, или председател на съд или старши прокурор²⁷. *Екипът на проекта препоръчва на членовете и наблюдателите на ЕМСС да назначават съдии или прокурори, които са преминали обучение в областта на комуникацията, на такива длъжности, тъй като, дори и за прости аспекти, които трябва да бъдат съобщени на широката общественост, като например статистика, комуникацията чрез професионалист в областта на комуникацията е достатъчна тогава, когато говорителят е магистрат, което отговаря по-добре на обществените очаквания.*

В допълнение, екипът по проекта препоръчва създаването на специален отдел със специалисти в областта на комуникацията, който да бъде под ръководството на съдията/прокурора, отговарящ за връзките с медиите.

²⁶ Въпросник, в. 15.

²⁷ Въпросник, в. 16.

3. Профилът на съдията/прокурора, отговарящ за връзките с медиите

Екипът по проекта *препоръчва* на Съдебните съвети да разработят профил на съдия/прокурор, отговарящ за връзките с медиите.

Като добра практика, в Приложение 5 може да бъде намерен *профил на съдията, отговарящ за връзките с медиите в Нидерландия*.

Следва да се отбележи, че който и да бъде говорител от името на съдебната власт той/тя трябва да отговаря на едни и същи критерии, тъй като задължението за дискретност, се отнася за всяко лице, което говори от името на съдебната власт.

4. Независим ли е съдията/прокурорът, отговарящ за връзките с медиите?

В по-голямата част от страните при осъществяване на комуникация с външни източници, съдията/прокурорът, който отговаря за връзките с медиите, се консултира с председателят на състава/по-висшестоящия прокурор за конкретните дела. Когато става въпрос за съдебните съвети, институциите са тези, които взимат решения за ключовите и останалите видове съобщения. В случай на несъгласие между ръководството на съвета /съда/прокуратурата и съдията/прокурора, отговарящ за връзките с медиите, е препоръчително да се намери общо решение. Има известно нежелание от страна на членовете на съдебните съвети и дори председателите на съдилищата да имат директен контакт с обществеността или медиите, като в някои случаи ръководството на съдебните съвети е с кратък мандат. Следователно е за предпочитане един съдия/прокурор, отговарящ за връзките с медиите, който притежава определени умения, изброени в профила на съдията/прокурора за връзка с медиите, да отговаря за подобни случаи. Съдията/прокурорът за връзка с медиите е независим, защото той/тя е обучен по въпросите на комуникацията, но за екипа на проекта е трудно да направи подобна препоръка, тъй като в някои страни може да възникне напрежение и е *за предпочитане да има протоколи (правила за действие) когато възникват подобни въпроси*.

5. Протоколи за действие/наредби/споразумения за това, кой е отговорен, ако даден въпрос засяга различни компетентности (например между съдилищата и съдебните съвети)

Обичайно съдилищата/прокуратурите следва да отговарят за местните въпроси, а когато става въпрос за съдебната власт като цяло, тогава задължението трябва да бъде на съдебните съвети. В случай на несъгласие е трудно да се каже по принцип, че съветът е този, който решава в подобни случаи, *и това трябва да бъде решено чрез протоколи за действие, преди да възникне проблемът*. В Холандия е извършено проучване, сред констатациите от което като извод се посочва, че когато са въведени правила, комуникацията върви по-добре и по много по-плавен и бърз начин. В Белгия съществува протокол за действие, въз основа на който журналистите знаят към кого би следвало да се обърнат, за да получат необходимата информация, когато има интерес към определени дела, които се разглеждат от съдилищата или прокуратурите. В заключение, наличието на такива протоколи е много полезно, но не е задължително протоколите да са в писмена форма, те биха могли да бъдат и под формата на установена практика.

ГЛАВА 5

Обучение по комуникационни умения

1. Проследяване

Запитани за текущото обучение по комуникационни умения, 13 страни отговориха, че имат такова обучение за говорители, 12 - за съдии, 5 - за прокурори, и 3 - за членове на съдебните съвети²⁸.

Това обучение се осъществява от институти за обучение на магистрати в 10 държави, от съдебни съвети в 6, от министерство на правосъдието в 5, от външни експерти в 8, от отдели за комуникация на съдилища в 6, от отдели на прокуратурата в една държава, като междувременно в някои страни за това отговарят от сдружения на съдии или национални агенции по човешките ресурси²⁹.

2. Препоръки

Екипът на проекта препоръчва *обучение по въпросите на комуникацията за всички съдии и прокурори* (необходимо е заради комуникацията в съда, в съдебния състав и т.н.), *включително председателите на съда и прокурорите, заемащи по-високи длъжности, както и членовете и служителите на съдебните съвети*. Съдебните служители също трябва да преминат обучение в областта на комуникацията. Съдиите и прокурорите трябва да са наясно как работи комуникацията, какво да очакваме, какво да знаем, как да реагираме, как да идентифицираме и предадем основна информация, как да реагираме спрямо медиите и да отговаряме на реакции от страна на медиите, дори как да се говори когато ни снимат с камера, какъв да бъде изказът и представянето по време на пресконференция и т.н.

Има няколко възможности и средства за осигуряване на специфично обучение в тази област. Следва да се препоръча: обучение чрез експерти, чрез националните институти за обучение на магистрати и училища за съдебни служители, съдилищата/прокуратурите, съдебните съвети. *Институтите за обучение на съдии и прокурори и училищата за съдебни служители трябва да имат в своите учебни програми обучение по въпросите на комуникацията.*

ГЛАВА 6

Социални медии, блогове, видео блогове, сайтове

1. Последващи действия

В доклада на ЕМСС от 2012 г. относно правосъдието, обществото и медиите се установи, че социалните медии биха могли да бъдат от полза за съдилищата или съдебните органи в тяхната комуникация и се препоръча да се разработи стратегия, включваща целеви групи и цели за използването на всяка социална медия.

Както се вижда от въпросника, социалните медии понастоящем се използват в 8 страни от съдебните съвети, в 10 страни от съдилищата, в 5 от прокуратурите, в 3 от

²⁸ Въпросник, в. 21.

²⁹ Въпросник, в. 22.

институтите за обучение на съдии, прокурори и съдебни служители, в една от съдебните инспекторати, в 12 страни от отделни съдии, и в 4 от отделни прокурори, като заключението е, че в съдебната система се наблюдава голяма степен на използване на социалните медии³⁰.

2. Най-често използваните социални медии, блогове и видео блогове от съдебната власт

Най-често използваните от съдебната власт социални медии, блогове и видео блогове са Facebook, Twitter и LinkedIn, но съществуват също и други като Podcast, Instagram, YouTube, Flickr, ISSUU³¹.

3. Целта на използване на социални медии, блогове и видео блогове³²

Има разграничение между използването на социалните медии от съдебните съвети, съдилищата/прокуратурите и другите съдебни органи и използването на социалните медии от отделните съдии и прокурори.

3.1. При институциите съществуват различни цели за използване на социалните медии, като:

- Мониторинг на мнения и получаване на обратна връзка от заинтересованите страни (BE).
- Осигуряване на бърза и високоефективна комуникация за предоставяне на правна информация за структурата, функциите, правомощията и дейността на Съвета и органите на съдебната власт (BG), за съдилищата (NO);
- търсене на промяна в нагласите и възприятията на значението на съдебната система чрез формиране и повишаване на юридическата грамотност на подрастващото население (BG, HU, LT);
- създаване на обществено мнение по теми, свързани със съдебната система, популяризиране на образователни инициативи и социално отговорни програми, създаване на предпоставки за висока правна култура на гражданите (BG, ES);
- излъчвания на живо/информация по въпроси, от които обществеността се интересува (BG);
- предоставяне на обща информация (FI, D, UK England, RO);
- предоставяне на специфична информация за определени дела, съдебни решения и обобщения на съдебни решения, успоредно с прессъобщенията (D, LT, NL, UK -Шотландия, UK Северна Ирландия);
- да насърчи прозрачността и отчетността в съдебната система (LT, RO);
- да се стимулира директният и непрекъснат диалог и обсъждане с лицата, отговорни за вземането на решения, и с широката общественост (NL, NO);
- обратната връзка чрез социалните медии се използва за подобряване на комуникацията и политиката (NL).

В Нидерландия е много важно съдебната власт да разполага със собствени корпоративни канали за информиране на широката общественост. Затова съдебната

³⁰ Въпросник, в. 23.

³¹ Въпросник, в. 24.

³² Въпросник, в. 25.

власт има на своите уеб страници новинарски услуги и тематични досиета, бюлетин за 35 000 абонати с ежеседмично извлечение от най-важните решения и присъди, хартиено списание, което се предоставя безплатно в публичните пространства в съдилищата, Twitter и Facebook.

3.2. При отделните съдии и прокурори социалните медии се използват за различни цели, както лични, така и професионални, включително кампании за избирането им в Съвета, за да се представят в лично качество и да представят своите мнения, по тяхно желание, (SK) да посочат някои статии в пресата, свързани със съдебната система, или да направят коментари относно случващото се в нея, но въздържайки се от намеса в дискусии от политически характер (BE).

Интересно обяснение за използването на видео блогове е, че то се препоръчва не само заради бързината, но и поради обстоятелството, че видео блоговете достигат и до тези, които могат да имат затруднения да разбират писмената реч.

4. Препоръки за използването на социалните медии

Като заключение от дискусиите, препоръчително е съдебната власт да се възползва от комуникацията в социалните медии, които в днешно време са действителни средства за комуникация, а също така са и по-подходящи за очакванията и предпочитанията на обществеността. Всъщност разликата между социалните медии и останалите медии бързо изчезва и води до много комуникационни предизвикателства, като директната комуникация с широката общественост, липсата на посредничеството на медиите и избягване на евентуални пропуски в комуникацията. По този начин *ние (съдебната система) самите се превръщаме в медии*. Следователно е препоръчително да имаме комуникационни екипи, дори новинарски кабинети или подходяща работна среда, както и комуникационни схеми и т.н. Заключение е, че съдебната власт трябва да бъде активна и подготвена за такава директна и динамична комуникация на институционално ниво, но да обърне внимание на посланията, които се предоставят на обществеността в този *много динамичен и интерактивен начин на диалог*.

Сред силните страни на този метод на комуникация следва да се спомене, че *посланието, изпратено до обществеността, е пряко и не може да бъде "манипулирано" от медиите, комуникаторът избира групата в обществото, до която ще бъде адресирано посланието. Посланията могат да бъдат подкрепени, спонсорирани и т.н.*

Освен това комуникацията чрез социалните медии може да се използва и в работата на полицията или в разследвания, за да се съхрани безопасността на хората.

Широко разпространеното използване на комуникация в социалните медии дори сред съдиите и прокурорите не може да бъде пренебрегнато и поради това *би било препоръчително да се създадат насоки за използване на социалните медии, без да се предвижда ограничаване на достъпа до тях, и следователно до ограничаване на свободата на словото. Това вероятно би увеличило предсказуемостта и превантивния подход спрямо медиите, при отчитане на рисковете, които водят до дисциплинарна отговорност за магистратите*. Към момента екипът по проекта препоръчва информацията да бъде разумно споделяна и използвана, тъй като лесно

може да бъде предоставена чувствителна информация и понякога може да доведе до уязвимост, както за съдиите/прокурорите, така и за съдебната система. Съдии и прокурори използват социалните медийни платформи и това е факт, който вече не може да бъде пренебрегнат, но те трябва да бъдат посъветвани да ги използват разумно, без потенциално политическо влияние, като останат безпристрастни и обективни. Не можем да вървим в обратна посока по отношение на комуникацията чрез социалните медийни платформи и следователно може да се препоръча да бъдат взети предвид *насоки и / или наръчник за работа с медиите*, за да се отговори по-добре на подобни предизвикателства, съответно за предоставяне на насоки за съдии, прокурори и други представители на съдебната власт по отношение на по-доброто управление и предоставяне на информация на медиите и на широката общественост, за да не бъдат уязвими както в професионален, така и в личен план.

Друга интересна тема е "корпоративното използване на социалните медии" и тя може да бъде разработена в рамките на следващия проект.

5. Преведени ли са на английски и/или други езици официалните интернет страници

Информацията на официалните интернет страници на съдебните съвети трябва да бъде преведена на английски/други езици, за да бъде достъпна в международен план, но не изцяло, а само в определени аспекти.

Дискусиите в екипа на проекта бяха насочени към определяне на критериите за описание на съответната информация, в резултат на което като най-важни категории, бяха идентифицирани: най-важните решения, законите за съдебната власт, ролята, функциите и правомощията на съдебните съветите. Определено всеки съдебен съвет може да уреди собствените си критерии за определяне на най-важната информация, която да бъде преведена на английски / други езици.

Деликатен въпрос е необходимостта изцяло да се превежда информацията на интернет страниците на съветите на езиците на малцинствата.

ГЛАВА 7

Марка и дизайн

1. Понятието "брандиране на правосъдието"

Активите на марката (ценности, основни послания, дизайн) трябва да се разглеждат като символите на независимостта на институциите в съдебната система. Понятието за "брандиране на правосъдието" трябва да се вземе предвид, тъй като правилното предаване на правилното послание към обществото и подчертаването на правилните ценности е начин за натрупване на доверие.

Значението на тази концепция се отразява в смисъла на посланието, идващо от определена посока. Следователно важността на корпоративната идентичност (лого, цветове, шрифтове и т.н.), например, е, че тя позволява на институцията лесно да бъде идентифицирана и да бъде свързана със съобщението. По този начин идеята е да има едно лого за съдилищата, едно за съдебния съвет и т.н. Възможно е обаче различните институции в рамките на съдебната власт да имат отделни лога, в зависимост от спецификата на всяка система.

2. Добри практики

Повечето от страните, които отговориха на въпросника, споменаха, че имат корпоративен дизайн на съдебната система по отношение на процесуалните документи (като призовки, обвинителни актове и съдебни решения), вътрешни документи (като например доклади, статистически данни) и по отношение на брошури и информационни материали за съдебната система³³.

Всяка институция в рамките на съдебната система има свое лого, което ѝ дава идентичност и я прави разпознаваема.

Нидерландия даде интересен пример, който трябваше да подчертае важноста на дизайна на логото за институциите, както следва: частните съдилища, а именно тези, разглеждащи арбитражни дела, са станали популярни в Холандия. Освен друго, логата на обществените съдилища са допринесли за това да се прави разлика и да бъдат идентифицирани по подходящ начин от страна на ползвателите на съдилищата/страните по делото. Нидерландският експерт разказа за изследванията за логата на съдебните институции. Имало е проучване на пазара, хората са били помолени да свържат различни лога с различни институции и като е използвана обратната връзка с гражданите е стартирал конкурс за намиране на най-добрите лога и за персонализирането им в съответствие със спецификата на институциите в рамките на съдебната система. Съществуват стилови указания за писмени текстове за съдебните потребители и широката общественост, които се спазват от редакторите на отдел "Комуникация" на съвета. Тези насоки все още не се прилагат общо. Те ще бъдат разширени с насоки за изображения и видео материали в близко бъдеще.

България спомена, че с решение на Съдийската колегия на ВСС по Протокол № 21/25.10.2016 г. са приети Правила за институционална идентичност на документи в съдилищата на Република България. Правилата са предназначени да служат за правилната подготовка и изготвяне на организационни и административни документи, включително официалната кореспонденция на съдилищата в Република България. Спазването им трябва да доведе до обединяване на цялостната визия на документите от общественото взаимодействие на съвета, което ги прави лесно разпознаваеми и отговарящи на изискванията за институционална идентичност.

3. Препоръки

Съдебната власт трябва да има единен подход за корпоративно брендиране.

Препоръчително е институциите да развиват свое собствено брендиране - не само по отношение на посланието, но и по отношение на дизайна, цвета и т.н., за лесно идентифициране.

Логата, символите за брендиране трябва да бъдат поставени не само върху документи,

---

³³ Въпросник, в. 28.

но и върху други различни предмети, дори върху автомобилите, представляващи институция и т.н.

Отразявайки спецификата на институциите, логата са в непрекъснато развитие и трябва да бъдат съответно коригирани, което включва предвиждането на подходящ бюджет за тази дейност.

ГЛАВА 8

Протоколи за действие при кризи

1. Дефиниция на кризисна ситуация

Понятието за кризисна ситуация в една институционална система трябва да бъде определено чрез идентифициране на критерии, които могат да ни доведат до дефинирането на това понятие.

Кризисната ситуация може да се определи като сложен феномен, състоящ се в непредвидено положение, което би могло да постави под въпрос отговорността на една институция (организация, система и т.н.) пред общественото мнение, което би могло да застраши способността на институцията да извършва своята обичайна дейност и което може да навреди на обществения имидж на институцията чрез отрицателни ефекти по отношение на символите.

Трябва да отбележим, че кризата може също да бъде причинена и от неправилната организация на обмена на информация, чрез медиите, между институцията (организацията, системата и т.н.) и общественото мнение.

Системата на съдебната власт, както всяка друга система в структурата на обществото, може да се изправи пред кризисни ситуации, още повече, че тя е отворена система, в която връзката с обществото се определя и е обект на постоянен "конфликт" между обективната строгост на закона и присъщия субективизъм, характеризиращ страните по делото (румънски *Наръчник за говорители, обществена информация и структури за връзки с медиите*).

2. Примери за кризисна ситуация

Трудно е да си представим и да изпреварим една кризисна ситуация, но сме задължени да преодоляваме подобни ситуации посредством предварително определена и съгласувана процедура.

Друг пример за добра практика е списъкът с кризисни ситуации, изготвен за австрийската съдебна система по време на семинар на тема "Кризисно общуване", в който са идентифицирани 20-40 такива ситуации, изброени по-долу, както следва:

- Някой е бил задържан твърде дълго по погрешка
- Необмислена забележка, направена от член на съдебния персонал (Flippant)
- Негативни заглавия поради неразбрано съдебно решение
- Неуспешно провеждане на тренировка по аварийна безопасност
- Някой е извън контрол
- Служители, които са били заплашвани
- Затворник, който е починал в затвора

- Терористична атака
- Освободен затворник или затворник, освободен предсрочно (като при прекъсване на задържането или отпуск) извърши престъпление
- Политически значими събития
- Бягство от затвора
- Бомбена заплаха
- Влизане с взлом/демонстрации
- Ескалация по време на преговори
- Събития, които предизвикват международен интерес
- Информация за процесуалните мерки се разкрива пред обществеността от трето лице (например от адвокат), преди съдебната власт да направи изявление
- Широкомасщабни производства
- Тежки събития в съдебната система
- Тежки събития, в които е въввлечена съдебната власт
- Критикувани решения

3. Съществуващи протоколи за действие по време на кризисни ситуации

Според информацията от въпросника ³⁴, подобни протоколи/насоки са предвидени в 13 от държавите, предоставили отговори, а в повечето от тях подобни кризисни наръчници/ протоколи за действие са разписани за съдилищата и за съдебните съвети и само няколко за прокурорските служби.

Както Нидерландия посочва, нидерландската съдебна система предвижда такъв кризисен механизъм с основни послания, задачи и отговорности при кризисни ситуации (например при атаки за сигурността и т.н.), въпреки че подобна ситуация се е случвала само веднъж. Освен това този механизъм за действие при кризисни ситуации не е таен, а много технически и конкретен.

Тъй като в условията на криза има няколко ключови аспекта, които трябва да бъдат решени, насоките трябва да включват информация за това кой взима решения в кризисни ситуации, какъв е механизмът на реакция, какъв е кризисният екип (който винаги трябва да е един и същ) , който комуникира / кой има право да комуникира (вътрешна / външна комуникация) и какви са елементите, които трябва да бъдат съобщени, когато възникнат подобни ситуации и т.н.

Българският Кризисен ПР план, който регламентира условията и прилагането на адекватни мерки за преодоляване на кризата на доверието у гражданите във ВСС като постоянен орган, представляващ съдебната система, осигуряващ и утвърждаващ на нейната независимост, може също да бъде пример за добра практика по този въпрос. Кризисният ПР план на ВСС, актуализиран през 2016 г., е хармонизиран с дейностите и мерките за комуникация при кризи, изложени в Комуникационната стратегия на съдебната власт за периода 2014-2020. Тя предоставя основни насоки и алгоритми за действие при възникване на ситуация, определена като криза. Той предлага матрица за реакция спрямо вътрешната и външната аудитория на ВСС и, ако е необходимо, взаимодействие с други съдебни органи или представители на магистратската общност,

³⁴ Questionnaire, q. 29.

както и със законодателната и изпълнителната власт и други партньори от обществения сектор.

Съществува и единен кризисен план за комуникация на съдебните органи. Той обединява комуникационните действия на всички заинтересовани органи и има за цел да предотврати кризи, да подобри планирането на комуникацията и координацията между съдебните органи чрез изграждане на механизми за успешна комуникация в спешни и кризисни ситуации в съдебните институции.

4. Препоръки

Важно измерение, което трябва да се има предвид, е че *комуникацията в кризисни ситуации е само малка част от процедурата за управление на кризи, но предвид важността ѝ всяка институция във всяка система трябва да осигури стратегия за комуникация в такава специфична ситуация.*

Освен това протоколът за действие/процедурата при кризи *трябва да включва както вътрешна, така и външна комуникационна стратегия*, а именно – един вътрешен протокол за действие в рамките на системата и един по отношение на широката общественост.

ГЛАВА 9

АУДИО-ВИЗУАЛНО ЗАПИСВАНЕ В СЪДЕБНИТЕ ЗАЛИ И НА ЗАСЕДАНИЯТА НА СЪДЕБНИТЕ СЪВЕТИ

1. Очертаване

1.1. Запис на съдебни заседания

В повечето държави, участвали в отговорите на въпросниците, съдебните заседания се записват. Прякото излъчване е различен въпрос и се среща много рядко.

1.2. Излъчване на заседанията на съвета

Според отговорите на въпросника, в някои от страните като България, Италия, Латвия, Словакия и Румъния, заседанията на съвета се излъчват пряко, въпреки че решенията на съветите са достъпни на официалните уеб сайтове.

2. Положителни резултати и възможни недостатъци

В двата случая трябва да се разграничат два аспекта - онлайн излъчванията на заседания (съдебни заседания) и записите. И двата аспекта могат да представляват гаранция за прозрачност и независимост. Много е важно да бъдете автентични и прозрачни, без значение дали могат да се появят противоречиви дебати, тъй като обществеността ще има възможност да наблюдава и разбира отвъд процедурите, особено по въпроси, свързани с чувствителни теми/дела. Освен това, в случая на съдебните съветите, когато мнозинството не е голямо, аргументите на малцинството могат да имат голямо значение.

Но дори и онлайн излъчването да може да представлява гаранция за прозрачност, както бе посочено от Италия, трябва да има добър баланс между публичните пленарни сесии и непубличните заседания на работните комисии.

При текущо онлайн излъчване участниците обикновено са по-активни, включително вербално, аспект, който може и да не е много продуктивен през цялото време.

Освен това заседанията на съдилищата може да не са изцяло публични, тъй като специфичната техническа процедура не е достатъчно достъпна за широката общественост, но заседанията могат да бъдат записвани и следователно достъпни на запис.

3. Примери за добри практики

България

От април 2016 г. се осигурява пряко излъчване на заседанията на ВСС на неговия интернет сайт. Директното излъчване отговаря на изискванията, залегнали в Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт. На уебсайта на ВСС - <http://www.vss.justice.bg/> има раздел "ВСС онлайн", чрез който потребителите на интернет могат пряко да наблюдават заседанията на пленума, съдийската колегия и прокурорската колегия на съвета.

През 2017 г. на сайта на ВСС, включително на електронният портал на съдебната власт, бе излъчена пряко процедурата за избор на председател на Върховния административен съд (11.09.2017 г.), Общото събрание за избор на член на прокуратурата на ВСС през месец януари, както и трите общи събрания за избор на членове на 8-ия състав на ВСС, проведени през май и юни. Архивните записи на част от тези срещи са публикувани на интернет платформата YouTube.

Чрез уебсайта на ВСС в реално време, както и директно по Канал 1 на БНТ през 2014 г. и 2015 г., са били излъчени заседанията на съвета за избор на председател на Върховния касационен съд, а в края на 2013 г. – изборът на директор на Националната следствена служба.

Румъния

Аудиозаписът на съдебните заседания се регламентира от гражданско-/наказателно-процесуалния кодекс и се извършва от служителите на съда. Заседанията на Върховния съвет на магистратурата, в пленум и секции, се записват от съвета и се излъчват онлайн.

Италия

Подготвителната част по комисии не е публична. Подобна е ситуацията в Румъния, въпреки че тези заседания също се записват.

Латвия

В Латвия всички заседания на съдебния съвет (те се провеждат приблизително веднъж месечно) се излъчват изцяло в интернет, като са достъпни само за съдиите. Достъпът до този сайт се изпраща по електронната поща няколко часа преди заседанието до всички съдии в Латвия. Тази процедура не е регламентирана в закони, но е приета като добра практика. Съгласно закона, съдебният съвет може да реши да проведе закрито заседание. В такива случаи няма пряко излъчване. Това се случва много рядко, например при гласуване за кандидати за най-високите постове (съдия в Конституционния съд и др.).

Словакия

Записът се прави от съвета и се публикува на уебсайта. Ако медиите искат да чуят заседанията на съвета, те могат да стоят в залата, в която съветът заседава. Заседанията на съвета са публични, с изключение на тези, когато съветът взема решения относно

способностите на кандидатите за съдии и констатациите на Националната агенция от проверките за надеждност на кандидатите за съдии.

4. Препоръки

По отношение на онлайн излъчването на заседанията на съветите има както аргументи за, така и против, има ползи и недостатъци, поради което публичността и възможността за онлайн излъчване на заседанията трябва винаги да са в съответствие с особеностите на съдебната система.

ГЛАВА 10

ПРОЦЕДУРИ ЗА ЗАЩИТА НА НЕЗАВИСИМОСТТА НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ И НА ОТДЕЛНИТЕ СЪДИИ И ПРОКУРОРИ

1. Действащи процедури³⁵

В 11 от участващите в изследването страни има процедури за защита на независимостта на съдебната власт и на отделния съдия (в някои случаи на прокурорите).

Съществуват и съдебни системи, които не разполагат с конкретни процедури за защита на независимостта или професионалната репутация на магистратите, въпреки че някои магистрати, председатели на съдилищата или старши прокурори имат медийни изяви, когато е необходимо (BE).

Дори и в случаите, когато не са въведени отделни процедури, атаките срещу независимостта се разглеждат като част от по-широк въпрос (например, определено съдебно решение, обвинения в нарушаване на почтеността). Съдебната власт обикновено е резервирана в съобщенията си по такива поводи. Съдиите, като обществени служители, трябва да се справят с известна критика (дори когато това може да изглежда глупаво и да бъде дори грубо). При защитата на независимостта или репутацията на съдилищата акцентът не е върху съда или върху съдията, а върху въпроса защо независимостта е необходима за обикновените потребители на съдебни услуги и гражданите (NL).

В Англия и Уелс лорд канцлерът, член на правителството, има законово задължение да защитава независимостта на съдебната власт, като понякога упражнява това свое задължение. Ограничена от наличните ресурси, Службата на съдилищата от време на време съгласува и подготвя съобщения с цел коригиране на некоректна информация или нанесена вреда на съдебната власт на индивидуално или колективно ниво.

В България ВСС има документ относно процедура за публичен отговор в случай на нарушаване на независимостта на съдебната власт. Документът е подготвен в съответствие с препоръките на Доклада на Европейската комисия до Европейския парламент и Съвета за напредъка на България по механизма за сътрудничество и

---

³⁵Въпросник, в. 33.

проверка от 21.01.2014 г. В него се казва, че ВСС трябва да превърне защитата на независимостта на съдебната власт в свой основен приоритет - "да се установи ясна процедура за реакция от страна на ВСС в случай на политическа намеса в съдебната система и прокуратурата".

Процедурата регламентира установяването на случаи на накърняване на независимостта на съдебната власт, възможните реакции и последващи действия във връзка с обявяването на позицията на ВСС.

В други страни, в Румъния например, процедурата е комплексна. Така съгласно чл. 133 от Конституцията на Румъния, Върховния съвет на магистратурата е гарант за независимостта на правосъдието. Съветът защитава независимостта, безпристрастността и професионалната репутация на съдиите и прокурорите. Съгласно чл. 30 на Закон 317/2004 за Върховния съвет на магистратурата, съветът има правото и задължението да уведомява служебно, когато са засегнати независимостта и професионалната репутация на съдиите и прокурорите, а съдиите / прокурорите могат също така да уведомяват съвета за тези въпроси.

Съветът уведомява Съдебния инспекторат за проверка на всички аспекти и, в зависимост от заключението на доклада на съдебния инспекторат, публикува прессъобщение или може да информира всеки друг орган за направените констатациите с цел предприемане на необходимите мерки.

Като общо заключение се оформя, че във всяка държава респондент съществуват инструменти за защита на независимостта, макар и да не са оформени в официален процедурен акт.

2. Осъзнаване от обществеността на защитата на независимостта

Тъй като в повечето държави резултатът от тази процедура се оформя в официална публична декларация относно съдебната независимост, публикувана от съвета на съдебната власт и тъй като разликите между консолидираните и новите демокрации и между съдебните системи могат да доведат до много различни подходи, то препоръчва се тази процедура да бъде въведена, ако отговаря на спецификата на конкретната съдебна система в отделната страна, но най-важното е да се намери най-добрият начин да се приложи тази процедура, така че да се постигнат най-добрите резултати.

Споменатите по-горе различия между съдебните системи/демокрации също могат да генерират различен подход по отношение на начина, по който реакцията на такива атаки може да се формулира и провежда, а именно по неконфликтен начин или по проактивен начин. Подобен неконфликтен подход може да възникне в ситуации, в които се публикуват прессъобщения за факти, свързани с решенията на съдилищата, докато отговорът на една системна атака се нуждае от влизане в дебат и една по-активна реакция.

Следователно препоръчително е да има предимно процедури за защита на съдебната система като цяло, а не само на независимостта на отделен съдия / прокурор.

Основният въпрос е да се разгледат исканията, подадени от съдиите и прокурорите,

съветът да защити тяхната независимост / репутация.

За да се избегнат такива всеобхватни процедури, Ирландия отново подчерта значимостта на институцията на съдията за връзка с медиите, който има право да реагира незабавно на атаки, идващи от медиите например, и да преодолее отрицателното въздействие, което може да засегне имиджа на правосъдието.

Освен това, за по-добрата защита на отделните съдии и дори на цялата съдебна система е за предпочитане един неконфликтен подход и един подход, по-всеобхватен от индивидуалния.

Трябва да се направи важно разграничение между две чувствителни понятия: почтеността и независимостта. Въпросите, свързани с почтеността, трябва първо да бъдат разследвани, и само след това независимостта/ почтеността/ репутацията да бъдат защитавани.. Един различен подход може да доведе до слабости и да се отрази отрицателно на общественото доверие.

Независимостта на съдебната власт трябва да бъде поставена във взаимовръзка със широката общественост, а не като привилегия на съдебната система. Следователно, за предпочитане е предварително да бъде иницирано едно по-ефективно сътрудничество с останалите заинтересовани страни.

Пример за обратното е полският подход, когато става дума за атаки срещу независимостта. За съжаление това не беше положителен пример, тъй като значението на независимостта на съдиите беше поставено не във взаимовръзка с интересите на широката общественост, а със съдебната система.

В Полша случаите на обвинения срещу магистрати в липса на почтеност станаха публични като се превърнаха в кампании с билбордове и бяха популяризирани в цялата страна. Самите представители на съдебната власт не бяха достатъчно прозрачни и поради липсата на комуникация от страна на съдебната власт, която не знаеше как да реагира и как да комуникира, грешното послание драматично засегна доверието в съдебната система.

3. Препоръки

В заключение, съществува разлика между защитата на независимостта на съдебната система и независимостта на отделните съдии (прокурори).

Споменатите по-горе различия могат да генерират различен подход по отношение на начина, по който реакцията на такива атаки може да бъде формулирана и проведена, а именно по един неконфликтен(бел. пр. - без да се влиза в дебат) и основан на фактите начин или по един по-проактивен начин.

Подходът без влизане в дебат може да характеризира ситуация, в която се публикуват прессъобщения за информиране относно фактите по съдебните решения.

Отговорът /информацията относно/ системната атака се нуждае от влизане в дебат и по-активна реакция.

По отношение на отделните съдии (прокурори), когато става дума за почтеност, съветите трябва да информират широката общественост по темата и относно разследванията, извършени в подобни ситуации.

Препоръчително е в подобни случаи да има процедура и да се съобщава публично резултатът от разглеждането на исканията за защита на независимостта, както на съдебната власт като цяло, така и на независимостта на отделни съдии/прокурори, най-малко посредством прессъобщения (с препратки към принципите и след това към изявленията, които засягат независимостта, за да се информира широката общественост и да се гарантира, че доверието на гражданите в съдебната система остава незасегнато)³⁶.

Когато се появяват твърдения за корупция по отношение на представителите на съдебната власт (корупцията представлява основен риск за независимостта на съдебната власт), такива твърдения трябва да бъдат разследвани и трябва да бъдат предприети действия, които от своя страна да бъдат съобщени публично на широката общественост, за да се гарантира доверието в съдебната власт.

ГЛАВА 11

ДОСТИГАНЕ ДО ШИРОКАТА ОБЩЕСТВЕНОСТ

Относно идентифицирането на добри практики³⁷ - страните, участващи в анкетата, са въвели активна комуникация, за да засилят доверието в съдебната система. Респондентите имаха възможност да отговорят на отворен въпрос, свързан с посочването на най-добрите практики в сферата на дейностите за популяризиране.

Основните аспекти, които посочени като примери за добри практики, са следните:

- *информационни брошури по различни теми и информационни листове за ползвателите на съдилищата, тъй като съотносимата и значима информация се обяснява просто с инфографски данни и цифри (информация за системата на правосъдието, информация за страните в производството, наказателни производства или производства за настойничество и др.) (Австрия, Унгария, Румъния)*
- *посещения на студенти/ученици в съдилищата за участие в съдебни производства с последващи дискусии със съдията или прокурора; лекции в училищата, организирани от съдии или прокурори; организиране на обиколки в съдилищата и симулативни съдебни процеси; организирани посещения в съдилищата за ученици; съдилищата разполагат с набор от помощни инструменти за организиране на различни забавни формати с цел преподаване на основните ценности на съдебната система; организиране през м. септември на насочена към младежите "Съдебна седмица", по време на която съдиите активно посещават училищата, отговарят на въпроси във*

³⁶ Как резултатите от процесуалните действия се комуникират външно, вж. Въпросник, в. 34.

³⁷ Въпросник, в. 32.

Facebook на живо два пъти на ден, а съдилищата се насърчават да организират "Ден на отворените врати" или други дейности за популяризиране (Нидерландия)

- наръчник за правно образование, написан от съдии (Румъния)
- организиране на "Дни на отворените врати в съдилищата" за обществеността; (Австрия, Финландия, Унгария, Нидерландия, Румъния, Испания), които редовно се представляват на различни изложения за работа (Австрия, Финландия, Унгария, Нидерландия, Румъния, Испания)
- популяризиране на документални филми за съдебната власт (Белгия)
- насърчаване на Единния портал за електронно правосъдие, който се намира на уебсайта на Съвета (включително за следователите и електронното дистанционно гласуване, магистратите могат да споделят коментари и мнения по публикувани теми и т.н.) (България)
- образователни публикации на различни теми, които се разпространяват в училищата (Румъния, Испания)
- обучени съдии за връзка с медиите, които винаги са на разположение, за да обяснят процедурата или съдебните решения по ключови дела (Нидерландия)
- обратна връзка от съдии за връзка с медиите по процедурата по ключови дела или относно съдебни теми, които често се обсъждат в медиите (Нидерландия)
- годишна награда "Ясен език", присъждана на съдия за най-ясно формулираното решение, за да се подобри достъпността и разбираемостта на решенията от страна на гражданите (Нидерландия)
- непосредствено публикуване на новинарски статии относно решенията на съдиите на уебсайта на съдебната власт, като връзките към тези статии се публикуват активно в Tweeter (Нидерландия)
- онлайн информационни досиета за ключови съдебни дела или текущи съдебни теми, които лесно се намират чрез Google, с цялата информация по случая или темата на една уебстраница (Нидерландия)
- проактивно участие в телевизионни формати, които демонстрират функционирането на съдебната власт (например серия от задълбочени интервюта със съдии, наречени "Задълбочен анализ със ... съдии") (Нидерландия)
- активно участие на съдии, отговарящи за връзката с медиите, по актуални теми или програми за дебати, когато темите засягат съдебни дела, съдебната власт или върховенството на закона (Нидерландия)
- проактивна политика в областта на обществените дела за информиране на депутатите и представителите на публичните и търговските организации за позицията на съдебната власт в политически дебати, засягащи съдебната система или върховенството на закона (Нидерландия)
- организиране на годишни работни посещения за депутатите в едно или повече съдилища по време на парламентарната лятна ваканция (Нидерландия)
- организиране на ежегоден майсторски клас за служителите в парламента, който да информира за бюджетната система и бюджетните нужди на съдебната власт (Нидерландия)
- безплатно печатно списание "Съдебната власт" за ползвателите на

съдилищата и гражданите, разпространявано безплатно в съдилищата и публичните служби за безплатни правни съвети, публикувано 4 пъти годишно (Нидерландия, Румъния)

- младежи (на възраст 12-24 години) се определят за "съдебни репортери", получават пълен достъп и се насърчават да публикуват статии във Facebook и собствените им социални медийни канали, предназначени за техните връстници, веднъж седмично (Нидерландия)
- В сътрудничество с регионални вестници или телевизионни оператори се създават "Жури на читателите", които активно следят избрани съдебни дела и дават публичност на своите коментари и мнения в печатните издания или телевизионните програми (Холандия)
- организиране на обществени академии в сътрудничество с университети или колежи, в които съдии и учени обсъждат актуални теми с аудиторията (Холандия)
- съдии ръководят мними процеси под формата на състезания. Тези конкурси дават възможност на младите хора да се запознаят със системата на наказателното правораздаване (Северна Ирландия, Румъния)

ГЛАВА 12

ОСНОВНИ ПРЕПОРЪКИ и ИЗВОДИ

1. Основни препоръки

Основните препоръки, които могат да бъдат извлечени от всички проучвания, които екипът на проекта направи, са следните:

1. Проучвания на общественото доверие следва да се осъществяват най-малко на всеки три години в държавите членки и държавите наблюдатели на ЕМСС, като се идентифицират съответните заинтересовани страни (най-малко широката общественост, потребителите на съдилищата, представителите на юридическите професии, съдиите и съдебните служители). Съдебната система във всяка страна следва да проследява количествените проучвания чрез качествени изследвания, например чрез организиране на кръгли маси, фокусни групи или официални консултации с основните групи заинтересовани страни. Тези проучвания трябва да се използват при разработването на комуникационни стратегии. Съдебните органи трябва да публикуват проучвания за общественото доверие.

2. Съдебните органи следва да използват медийния мониторинг не само като обобщение на съответната информация, свързана със съдебната система, но и да оценяват и идентифицират тенденциите, свързани с публикуваната или дискутирана информация в медиите, за да оценят и анализират положителните и отрицателните отражения на съдебната власт в пресата, за да се обърне внимание на повтарящи се проблеми.

3. Съдебната система трябва да приеме цялостна комуникационна стратегия или да преразгледа и разшири, като приоритет, съществуващите комуникационни стратегии, разработени около основното послание. Комуникационната стратегия трябва да бъде цялостна, като се прилага не само за членовете на съдебния съвет, председателите и

техните говорители като официални представители на съдебната власт (и на други институции в съдебната система, където съществуват такива), но и за всеки съдия и представител на съдебната власт. Необходима е по-интензивна стратегия, ако общественото доверие в съдебната система е под средното ниво, намалява или е нестабилно.

4. Съдебната власт трябва да развива комуникационни инструменти и ръководства за добри практики с другите клонове на властта, други юристи и протоколи за действие с тези, които са считани за най-влиятелните участници, по отношение на насърчаването на общественото доверие и имиджа на правосъдието.

5. Екипът на проекта препоръчва на членовете и наблюдателите на ЕМСС да назначават като говорители съдии или прокурори, обучени в комуникационни умения, и да имат специализиран отдел, използващ професионалисти в сферата на комуникацията, под ръководството на съдията / прокурора, отговарящ за медиите. Трябва да има протоколи за действие в случай на несъгласие между съдията / прокурора, отговарящ за пресата, и ръководството на Съвета / съда / прокуратурата.

6. Екипът на проекта препоръчва обучение по въпросите на комуникацията за всички съдии и прокурори (необходимо е за комуникацията в съда, в съдебния състав и т.н.), включително за председателите на съдилища и старшите прокурори, както и за членовете и служителите на съдебните съвети. Служителите също трябва да бъдат обучени в сферата на комуникацията.

7. Препоръчително е съдебната система да използва предимствата на комуникацията в социалните медии, които в днешно време са едни от най-широко разпространените и използвани медии, и по този начин да отговори на очакванията и предпочитанията на обществото. Сред силните страни на този метод на комуникация следва да се спомене, че посланието, изпратено до обществеността, е пряко и не може да бъде "манипулирано" от медиите, комуникаторът избира адресатите на посланието, посланията могат да бъдат подкрепени, спонсорирани и т.н. Затова е препоръчително да имате комуникационни екипи, дори новинарски кабинети или подходяща работна среда, а също така и комуникационни схеми.

8. Съдебната власт трябва да има единен подход за корпоративно брандиране. Препоръчително е институциите да развиват своя собствен бранд, не само по отношение на посланието, но и по отношение на дизайна, цвета и т.н., за лесно идентифициране. Лога трябва да се поставят не само върху документи, но и върху различни други предмети, дори върху автомобилите, представляващи институция и т.н. Отразявайки спецификата на институциите, логата са в непрекъсната еволюция и трябва да бъдат съответно коригирани, като бъде отделен необходимия бюджет за тази дейност.

9. По отношение на онлайн излъчването на заседанията на съветите има както аргументи за, така и против, има предимства и недостатъци, поради което публичността и възможността за онлайн излъчване трябва винаги да съответстват на особеностите на съдебната система.

10. Има разлика между защитата на независимостта на съдебната система и независимостта на отделните съдии (прокурори). Споменатите по-горе различия могат да генерират различен подход по отношение на начина, по който реакцията на такива атаки може да бъде организирана и проведена, а именно без да се влиза в дебати или по по-проактивен начин. Първият подход (без да се влиза в дебати) може да характеризира ситуацията, когато се публикуват прессъобщения за съобщаване на фактите относно решенията на съдилищата. Отговорът/информацията във връзка със системна атака изисква влизане в дебати и една по-проактивна реакция.

11. Съдебната власт следва да поддържа контакт с широката общественост, за да укрепи доверието в съдебната система, и да организира информационни дейности, като списък на примерите е даден в Глава 11.

2. Бъдещи проекти

2.1. Изграждане на доверие в институциите като цяло, инструменти за комуникация с други клонове на властта

Както беше направен извод в Глава 3, трудно е, ако не и невъзможно, да се увеличи значително доверието в съдебната система, без да се подобри доверието в институциите като цяло. Като се има предвид опитът на някои посткомунистически страни, в които нивото на доверие в институциите като цяло е ниско и където обективната независимост на съдебната власт наскоро беше оспорена от другите клонове на властта, и като превантивна мярка в други държави, екипът по проекта препоръчва въвеждането на набор от насоки.

Проектният екип предлага проектът на такива насоки да бъде тема на нов проект или продължение на настоящия през следващата година.

2.2. Ръководства за добри практики в комуникацията с други юристи

Предвид значението на комуникацията с други юридически професии, особено с адвокатите, и влиянието, което те могат да упражняват върху общественото доверие и имиджа на правосъдието, екипът на проекта препоръчва изготвянето на такива насоки, като се използват качествени групи, включващи съдии/прокурори и застъпници. Как да разработим и приложим такива насоки може да бъде темата на друг проект или продължение на настоящия през следващата година.

2.3. Протоколи за действие с тези, които са смятани за най-влиятелните участници по отношение на насърчаването на общественото доверие и имиджа на правосъдието

Най-влиятелните участници са онези, които са готови да отговорят дори и при много тежки или чувствителни ситуации. Те могат да бъдат политици, репортери, някои съдии / прокурори, добре известни в социалните медии, преподаватели по право и др. Съдебната власт трябва да идентифицира онези личности, които сами по себе си могат да повлияят на широката общественост.

Екипът на проекта препоръчва на съдебните съвети да разработят протоколи за действие с тези участници и начинът, по който те трябва да бъдат изготвени, трябва да

бъде разгледан в бъдещ проект или в продължение на настоящия през следващата година.

2.4. “Корпоративното използване на социалните медии”

Екипът на проекта предлага продължаване на настоящия проект с разработване на насоки за използване на социалните медии за институциите в рамките на съдебната система, за да се повиши общественото доверие и да се подобри имиджа на правосъдието.

2.5. Насоки за използване на социалните медии от отделните съдии / прокурори (служители) и институцията на медийния съветник

Широко разпространената комуникация в социалните медии дори между съдиите и прокурорите не може да бъде пренебрегната и затова е препоръчително да се дадат насоки за използване на социалните медии, без да се предвижда ограничаване на достъпа до социални медии, и следователно свободата на словото, но да се увеличи предсказуемостта, предпазливото отношение спрямо медиите като се имат предвид рисковете, които биха могли да доведат дори и до дисциплинарна отговорност на магистратите. Това е приложимо и за служителите. Институцията на медийния съветник е друга възможна алтернатива. Тази тема може да бъде разгледана в бъдещ проект или като продължение на настоящия през следващата година.

3. Изводи

Въпросът защо съдебната система в Европа трябва да се съсредоточи върху значимостта на общественото доверие и върху действителния имидж на правосъдието е напълно основателен. Доверието е основата на всяка успешно начинание, независимо дали е от частен характер или държавно. Съдебната власт не е в конкуренция с други клонове на властта, но е от основно значение да се създаде доверие и да има признание за нейната независимост по отношение на начина, по който тя функционира. Доверието не може да се изисква, то трябва да бъде спечелено чрез начина, по който съдебната власт функционира заедно с всички останали участници в процеса, включително прокурори и съдебни служители. Обективната и субективна независимост на съдебната власт е тясно свързана с общественото доверие, както се вижда от резултатите от проекта на ЕМСС за независимост и отчетност. От основно значение е напълно да се разбере, че независимостта на съдебната система не е в полза на съдебната система, а е от съществено важна е за защитата на обществото като цяло. Тя е абсолютно необходимо условие за осигуряване на достъп до правосъдие за всички, както е залегнало в основното послание на ЕМСС.

Признато е, че увеличаването и подобряването на доверието в съдебната власт не е напълно възможно да се постигне изолирано, а трябва да бъде придружено от изграждане на доверие в институциите като цяло, като това е и пътя, който проектът препоръчва.

Списък с приложения

Приложение 1 Преглед на източниците на ЕМСС, европейски и международни източници по темата за общественото доверие

Приложение 2 Преглед на различните видове комуникационни стратегии

Приложение 3 Въпросник на ЕМСС на тема „Обществено довери и имидж на съдебната власт“

Приложение 4 Преглед на основни послания на националните съдебни съвети /съдебни системи

Приложение 5 Профил на съдията, отговарящ за медиите, в Нидерландия

Приложение 6 Преглед на участващите членове и наблюдатели на ЕМСС